

Kansalliset mediakasvatuslinjaukset

LUONNOS

Sisältö

1	Johdanto	4
2	Mediakasvatuksen nykytila.....	7
3	Visio.....	10
4	Tavoitteet	11
5	Toimenpiteet	13
5.1	Toimijuuden vahvistaminen.....	13
5.2	Osaamisen kehittäminen.....	15
5.3	Kestävyyden edistäminen	16
6	Toimeenpano ja seuranta	20
6.1	Seuranta.....	29
7	Liitteet	31
7.1	Liite 1: Mediakasvatuksen toteutuminen 2019–2025	31
7.2	Liite 2: Mediakasvatuksen rahoitus	40
7.3	Liite 3: Valmisteluprosessi.....	41
7.4	Liite 4: Alueellisiin suunnittelutyöpajoihin ja haastatteluihin osallistuneet tahot	43
7.5	Liite 5: Linjausluonnoksesta lausuneet tahot.....	44
7.6	Liite 6: Medialukutaitopolitiikka valtionhallinnossa ja Euroopan unionissa	44

1 Johdanto

Kansalliset mediakasvatuslinjaukset ovat Taide- ja kulttuuriviraston¹ sekä opetus- ja kulttuuriministeriön (OKM) laatimat kansallisen mediakasvatuksen suuntaviivat mediakasvatuksen toteuttamiseen ja kehittämiseen Suomessa. Ensimmäiset kansalliset medialukutaitolinjaukset julkaistiin vuonna 2013 nimellä ”Hyvä medialukutaito. Suuntaviivat 2013–2016.” Vuonna 2019 linjaukset päivitettiin julkaisemalla ”Medialukutaito Suomessa – Kansalliset mediakasvatuslinjaukset.”

Vuoden 2019 linjauksissa todettiin, että KAVI arvioi linjausten toteutumista ja päivittämisen tarvetta yhdessä opetus- ja kulttuuriministeriön ja sidosryhmien kanssa. Laaja arviointi toteutettiin keväällä 2025. Nyt käsillä olevat, uudistetut linjaukset on laadittu tämän arvioinnin pohjalta. Linjauksia valmisteltiin yhteistyössä alan toimijoiden kanssa.

Päivittämisen tarve oli mediakentän ja yhteiskunnan muutosten vuoksi olennainen. Teknologinen kehitys esimerkiksi erilaisten tekoälymallien muodossa on muuttanut mediankäyttöä nopeassa tahdissa. Informaatiovaikuttamisen ja tekoälyn laajenevan käytön myötä kriittisen medialukutaidon tarve on vain kasvanut. Median käyttötavat ovat myös muuttuneet: sosiaalisesta mediasta, erityisesti kiinalaisomisteisesta TikTokista, on tullut nuorten seuratuin uutiskanava, ja toisaalta uutisten välttely on monikriisien aikana yhä tyypillisempää. Koronapandemian vaikutukset, Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa sekä ilmastokriisi ovat vaikuttaneet paitsi lasten ja nuorten elämään, niin myös aikuisten hyvinvointiin koko Euroopassa. Samaan aikaan demokratian tila on kansainvälisesti heikentynyt, ja vaikka Suomen demokraattinen järjestelmä on vahva, sitä haastavat muun muassa osallistumisen eriarvoistuminen ja kasautuminen, luottamuksen eriytyminen, informaatiovaikuttaminen sekä poliittisen vastakkainasettelun lisääntyminen. Muutokset sekä informaatio- ja mediaympäris-

---

¹ Kansallinen audiovisuaalinen instituutti (KAVI) ja Taiteen edistämiskeskus (Taie) yhdistyivät uudeksi Taide- ja kulttuurivirastoksi 1.1.2026 alkaen. Muutos on osa opetus- ja kulttuuriministeriön Sivistyshallinto 2030 -uudistushanketta.

tössä että laajemmin yhteiskunnassa korostavat mediakasvatuksen ja kriittisen medialukutaidon tärkeyttä niin demokratian vahvistamiseksi kuin ihmisten hyvinvoinnin lisäämiseksi.

Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelmassa² kriittinen medialukutaito liittyy yhteiskunnallisen resilienssin vahvistamiseen seuraavasti: “Opettajien valmiuksia kasvattaa oppilaita kriittiseen medialukutaitoon sekä tietoisuuteen kyberriskeistä vahvistetaan laajan yhteiskunnallisen resilienssin lujittamiseksi.” Euroopan unionin tasolla Audiovisuaalisia mediapalveluja koskevan direktiivin (2018/1808 EU) mukaan “jäsenvaltioiden on edistettävä medialukutaitoa ja toteutettava toimenpiteitä sen kehittämiseksi.” Lisäksi Euroopan komissiolle medialukutaidon kehittäminen kaikissa jäsenvaltioissa sekä suurien verkkoalustojen sääntely turvallisen ja saavutettavan internetiympäristön varmistamiseksi on kuluvalla kaudella tärkeä painopiste. Niin ikään valtioneuvoston vuonna 2025 hyväksymässä Yhteiskunnan turvallisuusstrategiassa³ yksilöiden kriittinen medialukutaito ja digitaalinen osaaminen nähdään keskeisinä tekijöinä demokratian vahvistamisessa ja henkisen kriisinkestävyyden lisäämisessä.

---

² Hallitusohjelma. 2023. Vahva ja välittävä Suomi. Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelma.

³ Yhteiskunnan turvallisuusstrategia: Valtioneuvoston periaatepäätös. 2025. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-762-1>.

Mediakasvatus on tavoitteellista vuorovaikutusta, joka pyrkii edistämään medialukutaitoa.

Medialukutaidolla tarkoitetaan taitoja, tietämystä ja kriittistä ymmärrystä, joiden avulla kuka tahansa voi tuottaa, käyttää ja arvioida mediasisältöjä vastuullisesti ja turvallisesti. Osa medialukutaitoa on kriittisen ajattelun taito, jota tarvitaan harkinnan käyttämiseen, monimutkaisten tosiasioiden analysoimiseen ja mielipiteiden ja tosiasioiden välisen eron tunnistamiseen.

Media ymmärretään näissä linjauksissa laajasti viestintänä, joka tapahtuu erilaisten teknologioiden välityksellä. Mediateknologiat eli -välineet kattavat sekä perinteiset viestintä- ja joukkotiedotusvälineet että uudet digitaaliset teknologiat. Mediasisältöjä taas ovat kaikki ne viestit, joita mediavälineillä tuotetaan, esimerkiksi valokuvat, videot, uutiset, mainokset, sosiaalisen median päivitykset ja tekoälysovellusten kanssa käyty viestinvaihto. Medialla voidaan viitata myös ammattimaiseen mediatuotantojen toimialaan, kuten uutistoimituksiin.

Medialukutaitoa tarkastellaan linjauksissa taitona, jota tarvitaan jatkuvasti kehittyvässä ja muuttuvassa mediamaailmassa. Tästä syystä linjaukset eivät ota yksityiskohtaisesti kantaa teknologisiin ilmiöihin, kuten esimerkiksi juuri tällä hetkellä ajankohtaisiin tekoälymalleihin.

2 Mediakasvatuksen nykytila

Mediakasvatuksen nykytilakuvaus perustuu keväällä 2025 toteutettuun mediakasvatuslinjausten arviointikyselyyn sekä henkilöhaastatteluihin. Edellisten, vuonna 2019 julkaistujen mediakasvatuslinjausten toteutumista sekä mediakasvatuksen nykytilaa käydään tarkemmin läpi liitteissä 1 ja 2.

Arvioinnin mukaan mediakasvatus Suomessa on monipuolista ja laadukasta. Mediakasvatusta toteuttavien toimijoiden joukko on laaja, mistä positiivisena seurauksena on mediakasvatuksen moninaisuus. Keskenään erilaisten toimijoiden toteuttama, mutta yhteisen arvopohjan jakava ja yhteisiin tavoitteisiin pyrkivä mediakasvatustyö on selkeä vahvuus. Moninaisten toteuttamistapojen kautta tavoitetaan laajemmin erilaisia kohderyhmiä, joiden medialukutaitoa voidaan lisätä.

Lisäksi Suomella on kansainvälisesti vahva maine mediakasvatuksen edelläkävijämaana, ja Suomen mediakasvatustoimijoilla on tärkeä asema kansainvälisissä verkostoissa. Mediakasvatuslinjausten arviointikyselyssä lukuisat toimijat raportoivat kansainvälisen yhteistyön olevan merkittävä osa organisaation työtä, ja kansainvälinen työ nähtiin keskeisenä parhaiden käytäntöjen jakamiseksi sekä globaaleihin haasteisiin vastaamiseksi.

Haasteita mediakasvatuksen kentällä kuitenkin riittää. Mediakasvatuslinjausten päivitystyön yhteydessä vahvistui käsitys mediakasvatuksen opetuksen ja tutkimuksen nopeasti muuttuneesta tilanteesta korkeakouluissa. Jo 1990-luvulla mediakasvatusta opetettiin useissa korkeakouluissa joko kokonaisuutena sivuaineena tai kurssikokonaisuuksina. Vielä 2010-luvulla mediakasvatusta opetettiin pääaineena maisteri- ja tohtoritasoisesti kahdessa yliopistossa sekä kurssikokonaisuuksina ammattikorkeakouluissa. Nyt mediakasvatuksen pääaineopetus on käytännössä ajettu alas, eikä sivuaineita tai laajoja kurssikokonaisuuksia ole pääsääntöisesti myöskään valittavissa.

Korkeakoulutasoisen opetuksen väheneminen on merkittävä huolenaihe: mikäli mediakasvatusta ei enää voi opiskella pääaineena, ei uusia maistereita

enää jatkossa valmistu. Ja vaikka yksittäisiä kursseja on tarjolla, kokonaisvaltainen mediakasvatuksen koulutus on heikentynyt, kun laajempi perehtyminen mediakasvatukseen ei ole mahdollista eri alojen ammattilaisiksi valmistuville opiskelijoille. Ammattilaisten osaamisvaje on jo nyt mediakasvatustoimijoiden mukaan suuri haaste. Aiempien vuosien koulutuksen käyneitä ammattilaisia on tällä hetkellä töissä useissa keskeisissä organisaatioissa. Tämä ei kuitenkaan ole riittävää tulevaisuuden työvoiman turvaamiseksi etenkin sen vuoksi, että medialukutaidon merkitys on tunnustettu ja tunnustettu yhtenä osana useimpien hallinnonalojen strategioita. Kuka toteuttaa mediakasvatusta, tukee ihmisten osaamista tai vahvistaa resilienssiä ja kokonaisturvallisuutta medialukutaidon kautta, ellei osaajia enää kouluteta?

Rahoituksen ja resurssien riittämättömyys nähdään mediakasvatuksen toimijoiden keskuudessa yhtenä suurimmista haasteista. Mediakasvatustoimijoiden mukaan haasteet liittyvät rahoituksen vähenemiseen ja epävarmuuteen, mikä vaikeuttaa pitkäjänteisen työn suunnittelua ja toteuttamista. Esimerkiksi mediakasvatuksen kannalta keskeiset kansalliset osaamiskeskukset, Digitaalisen nuorisotyön osaamiskeskus Verke sekä Nuorten tieto- ja neuvontapalveluiden osaamiskeskus Koordinaatti, ovat molemmat lopettaneet toimintansa vuonna 2024 rahoituksen lakattua. Julkisen talouden sopeutustoimet vaikuttavat suoraan mediakasvatuksen resursseihin esimerkiksi kasvatuksen, koulutuksen ja järjestötoiminnan osalta. Samalla muiden rahoituslähteiden, esimerkiksi EU-rahoituksen, merkitys kasvaa.

Lisäksi yhteiskunnallinen ja alueellinen eriarvoistuminen haastavat mediakasvatustoimijoiden mukaan mediakasvatuksen vaikuttavuutta entisestään. Kun ihmisten kokemat todellisuudet eriytyvät ideologisesti ja fyysisesti, yhteisen ymmärryksen rakentaminen vaikeutuu. Samalla julkista keskustelua rapauttavat esimerkiksi polarisaatio, keskustelukulttuurin kärjistyminen ja dialogin puute. Demokratian turvaaminen edellyttää mediakasvatukselta entistä vahvempaa roolia kriittisen ajattelun, empatiakyvyn ja vuoropuhelun edistäjänä. Mediakasvatus kuitenkin ei ole vain reaktiota uhkiin, vaan strateginen investointi ihmisten hyvinvointiin ja toimijuuteen sekä edelleen yhteiskunnan vakauksen ja toimintakykyyn.

Mediakasvatuksen vahvuudet

- Mediakasvatus Suomessa on laadukasta ja monipuolista
- Mediakasvatustyö jakaa yhteisen arvopohjan ja pyrkii yhteisiin, mediakasvatustavoitteisiin
- Mediakasvatusta toteuttavien toimijoiden joukko on laaja, minkä seurauksena mediakasvatus on moninaista
- Moninaisten toteuttamistapojen avulla tavoitetaan laajasti erilaisia kohderyhmiä
- Suomella on kansainvälisesti vahva maine mediakasvatuksen edelläkävijämaana

Mediakasvatuksen haasteet

- Kokonaisvaltainen mediakasvatuksen koulutus on heikentynyt, ja mediakasvatuksen pääaineopetus korkeakouluissa on käytännössä ajettu alas
- Koulutetun mediakasvatushenkilöstön puute näkyy jo toimialalla, ja tilanteen arvioidaan yhä heikkenevän jatkossa.
- Mediakasvatuksen rahoitus on vähentynyt ja rahoitus on epävarmaa. mikä vaikeuttaa pitkäjänteisen työn suunnittelua ja toteutusta
- Yhteiskunnallinen ja alueellinen eriarvoistuminen, polarisaatio sekä keskustelukulttuurin kärjistymisen haastavat mediakasvatuksen vaikuttavuutta

3 Visio

Mediakasvatus on yhdenvertaista, korkeatasoista, ajantasaista, kestäväää ja se edistää hyvää elämää. Se on keskeinen osa kokonaisturvallisuutta, demokration vahvistamista ja yhteiskunnallisen luottamuksen rakentamista. Mediakasvatus vahvistaa kaikkien Suomessa asuvien kriittistä medialukutaitoa ja osallisuutta yhteiskuntaan.

4 Tavoitteet

Visioon pääsemiseksi ja nykytilan haasteisiin vastaamiseksi mediakasvatuslinjauksissa asetetaan kolme päätavoitetta: toimijuuden vahvistaminen, osaamisen kehittäminen sekä kestävyuden edistäminen. Näiden tavoitteiden saavuttamiseksi esitetään useita toimenpide-ehdotuksia.

Tavoitteiden ja toimenpiteiden taustalla vaikuttavat yhä vuonna 2019 asetetut tavoitteet kattavasta, laadukkaasta sekä systemaattisesta mediakasvatuksesta. Edellisten linjausten tavoitteita ja toimenpiteitä on nyt päivitetty vastaamaan tarkemmin tämän ajan tarpeisiin ja haasteisiin mediakasvatuksen kenttää kuullen.

Tavoitteiden ja niihin kytkeytyvien toimenpiteiden tarkoituksena on luoda yhteinen suunta mediakasvatuksen kehittämiseksi Suomessa sekä tukea toimijoita mediakasvatuksen toteuttamisessa. Seurannan suunnitelmaa on kuvattu luvussa 6.1. Valtionhallinnon osalta toimeenpanolle tullaan tekemään tarkempi suunnitelma ja seuranta erillisellä asiakirjalla.

Tavoitteet

1. **Toimijuuden vahvistaminen.** Mediakasvatus lisää toimijuutta, osallisuutta ja hyvinvointia.

Toimijuutta vahvistava mediakasvatus lisää esimerkiksi osallisuutta ja hyvinvointia, ja vähentää vihapuhetta, disinformaatiota ja syrjäytymistä. Mediakasvatus rakentuu vahvasti yhdenvertaisuuteen perustuvalla arvopohjalla ja se huomioi laajasti erilaiset kohderyhmät ja sisällöt. Medialukutaidon merkitys alueellisena ja paikallisena toimintana kasvaa ja mediakasvatusalan yhteistyötä ja verkostoitumismahdollisuuksia kehitetään niin kansallisella kuin kansainvälisellä tasolla. Perheiden toimijuus mediankäytön kysymyksissä vahvistuu ja tietoisuus kaikkien mediankäyttäjien oikeuksista ja velvollisuuksista lisääntyy.

2. **Osaamisen kehittäminen.** Koulutus, tutkimus, työelämä ja kokemus vahvistavat osaamista.

Toimijuutta ja hyvinvointia vahvistava medialukutaito syntyy ammattilaisten kattavan mediakasvatusosaamisen ja kansalaisten⁴ oman ja yhteisen oppimisen seurauksena.

3. **Kestävyyden edistäminen.** Mediakasvatuksen taloudellinen, sosiaalinen ja ekologinen kestävyys vahvistuvat.

Mediakasvatuksen taloudellinen, sosiaalinen ja ekologinen kestävyys vahvistuu, kun alan rakenteet, rahoitus ja yhteistyö perustuvat pitkäjänteisyyteen, inklusiivisuuteen ja ympäristötietoisuuteen. Kestävyyttä tukevat joustavat rakenteet, monimuotoinen yhteistyö ja riittävä rahoitus, joka heijastaa mediakasvatuksen yhteiskunnallista merkitystä.

---

⁴ Kansalaisilla viitataan näissä linjauksissa kaikkiin niihin ihmisiin Suomessa, jotka osallistuvat mediakasvatukseen ja medialukutaitojen oppimiseen yksityishenkilöinä eikä ammattilaisroolissa. Termillä ei oteta kantaa siihen, onko henkilöllä virallisesti Suomen kansalaisuus vai ei.

5 Toimenpiteet

5.1 Toimijuuden vahvistaminen

Edistetään alueellista ja paikallista mediakasvatusta

Vahvistetaan mediakasvatuksen kokonaiskuvaa ja merkitystä alueellisella ja kunnallisella tasolla. Selkiytetään mediakasvatustehtävien johtamisvastuuta kunnissa muun muassa kartoittamalla mediakasvatuksen avainhenkilöitä sekä luomalla valtakunnallinen yhteyshenkilöverkosto. Lisätään ymmärrystä paikallisten mediakasvatussuunnitelmien ja -strategioiden tärkeydestä asukkaiden hyvinvoinnille ja kokonaisturvallisuudelle. Tuetaan alueellisten verkostojen muodostamista ja ylläpitämistä.

Tuetaan tasapainoista media-arkea

Lisätään tutkimukseen perustuvaa tietoa median käytöstä. Kehitetään keinoja tukea toimijuutta ja hyvinvointia edistävää median käyttöä. Tarjotaan tukea erilaisiin mediankäytön tilanteisiin kodeissa ja perheissä. Tuotetaan aihepiiriin liittyvää sisältöjä ja tarjotaan koulutuksia monipuolisesti eri alan ammattilaisille. Korostetaan yhteisön ja yhteistyön merkitystä tasapainoisen media-arjen luomisessa.

Kehitetään mediakasvatuksen moninaisuutta

Otetaan lähtökohdaksi kaikessa mediakasvatuksessa inklusiivinen mediakasvatus, joka huomioi erilaiset kieliryhmät, kulttuuritaustat, oppimistavat sekä identiteetit. Suunnitellaan toimintaa siten, että toimintaan osallistuvat saavat olla vaikuttamassa sisältöihin. Tunnistetaan, että jokainen kohderyhmä sisältää monenlaisia oppijoita. Viestitään kuvilla ja sanoilla, joista mahdollisimman moni voi tunnistaa itsensä. Luodaan sisältöjä ja koulutuksia huomioiden monenlaiset tiedon omaksumisen tavat. Vaikutetaan mediakasvatuksella syrjäytymisen estämiseen.

Vahvistetaan monipuolista mediakasvatusalaa

Edistetään mediakasvatuskenttää, jonne kaikilla toimijoilla on organisaation koosta, toimialasta tai toiminnan laajuudesta riippumatta tervetullut olo. Pidetään yllä ja kehitetään olemassa olevia verkostoja, sivustoja ja tapahtumia, joissa mediakasvatuksen eteen työtä tekevät saavat ajankohtaista tietoa sekä pääsevät jakamaan ajatuksiaan ja verkostoitumaan. Tiedotetaan uusista toiminnoista sekä yhteistyömahdollisuuksista.

Edistetään reilua ja turvallista mediankäyttöä

Välitetään tietoa kaikille kansalaisille heidän oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan käyttää digitaalista mediaa turvallisesti ja reilusti nopeasti kehittyvässä mediaympäristössä. Tuotetaan tietoa, sisältöjä ja koulutuksia turvallisesta mediankäytöstä ja kansalaisten omasta vastuusta turvallisen mediaympäristön luomisessa. Viestitään keinoista, joilla voi ilmoittaa epäasiallisesta käytöksestä ja oikeuksien loukkaamisesta. Selvitetään eri-ikäisten mediankäyttöä ja toimintaa sekä miten heidän oikeuksiaan ja turvallisuuttaan onnistutaan parantamaan lainsäädännön avulla.

Vahvistetaan luottamusta yhteiskuntaan

Lisätään mediakasvatuksen keinoin ymmärrystä luotettavista tietolähteistä sekä luotettavan tiedon merkityksestä ihmisten ja yhteiskunnan vakaudelle ja hyvinvoinnille. Vahvistetaan mediakasvatuksen avulla yhteiskunnallista osallistumista ja lisätään tietoa medialukutaidon merkityksestä kansallisen resilienssin ylläpitämisessä. Lisätään yhteistyötä turvallisuudesta vastaavien toimijoiden kanssa.

Edistetään toimijoiden aktiivisuutta kansainvälisessä mediakasvatusyhteisössä

Madalletaan kynnystä uusille toimijoille liittyä mukaan mediakasvatuksen kansainväliseen yhteistyöhön, kuten erilaisiin työryhmiin, hankkeisiin ja verkostoihin. Jaetaan omaa osaamista ja hyödynnetään muualla kehitettyjä ideoita ja ratkaisuja. Tunnistetaan medialukutaidon globaalit haasteet ja ollaan mukana ratkaisemassa niitä.

5.2 Osaamisen kehittäminen

Osaamista kehitetään seuraavilla toimenpiteillä:

Vahvistetaan medialukutaidon asemaa opetuksessa

Medialukutaito määritellään selkeästi tavoitteena kaikilla koulutusasteilla. Perusopetuksessa ja toisella asteella tavoitteet määritellään oppiainekohtaisesti.

Lisätään medialukutaidon opetusta korkeakouluopetuksessa

Mediakasvatuksen asemaa korkeakoulujen opetustarjonnassa vahvistetaan. Selvitetään ja kehitetään korkeakoulujen välisiä yhteistyömalleja sen varmistamiseksi, että jokaisella mediakasvatusta tulevassa työssään tarvitsevilla opiskelijoilla on mahdollisuus perehtyä mediakasvatukseen yksittäisiä kursseja laajemmin. Mediakasvatuksen asemaa opettajankoulutuksessa vahvistetaan. Jokaisella opettajaksi valmistuvalla on vähintään perustiedot ja pedagogiset taidot medialukutaidon opettamisesta.

Mediakasvatus perustuu tutkimustietoon

Mediakasvatus perustuu tutkimukseen. Mediakasvatustutkijat saavat tukea tutkimuksen ja käytännön koulutuksen yhdistämiseen ja osallistuvat yhteiskunnalliseen keskusteluun. Johdonmukainen suomenkielisen käsitteistön kehittäminen tukee mediakasvatustyön vaikuttavuutta, pitkäjänteisyyttä ja tehokasta resurssien käyttöä.

Tarjotaan mediakasvatuksen aikuis- ja täydennyskoulutusta

Täydennyskoulutuksella vahvistetaan erityisesti työssä olevien opettajien ja muiden työssään medialukutaitoa edistävien ammattilaisten osaamista. Täydennyskoulutusta annetaan sekä erillisillä kursseilla että korkeakouluopetuksena. Mediakasvatuksen aikuiskoulutusmahdollisuuksia tarjotaan kaikille aikuisille, esimerkiksi osana vapaata sivistystyötä, kirjastojen mediakasvatusta ja kotoutumiseen liittyvää koulutusta. Julkishallinnossa tarjotaan medialukutaitokoulutusta kaikille julkisen sektorin työntekijöille osana työssäoppimista. Työnantajat tarjoavat mahdollisuuksia medialukutaitokoulutuksiin osallistumiselle.

Elinikäisellä oppimisella vahvistetaan medialukutaitoa

Medialukutaitoa ja aktiivisena kansalaisena toimimisen edellytyksiä tuetaan vahvistamalla elinikäisen oppimisen avaintaitoja. Esimerkiksi digitaalinen osaaminen nähdään medialukutaidon kehittämisen yhtenä perusedellytyksenä kaikissa ikäryhmissä. Lapsuudessa ja nuoruudessa kehittyvän osaamisen lisäksi tuetaan aikuisten digitaalisen osaamisen kehittymistä. Tuetaan julkisen sektorin ja järjestöjen yhteistyötä avaintaitojen kehittämisessä.

Syvennetään osaamista uusista teknologioista ja yhteiskunnallisista ilmiöistä

Vahvistetaan ammattilaisten uusiin teknologioihin, pelikasvatukseen ja mediakasvatuksen kannalta merkittäviin yhteiskunnallisiin ilmiöihin liittyvää osaamista. Tämä toteutetaan tarjoamalla koulutusta, työpajoja ja ajankohtaista tietoa, jotka tukevat jatkuvaa oppimista ja kehitystä.

Vahvistetaan kansallista resilienssiä laajoilla tietoisuuksilla ja koteihin suunnatuilla materiaaleilla

Tuotetaan koteihin suunnattuja mediakasvatusmateriaaleja ja yleisiä tietoisuuksia ajankohtaisista aiheista kuten tekoälyn mukanaan tuomat muutokset ja disinformaatio.

5.3 Kestävyyden edistäminen

Kestävää ja entisestään vahvistuvaa mediakasvatusta edistetään seuraavilla toimenpiteillä:

Nostetaan mediakasvatuksen profiilia

Korostetaan mediakasvatuksen keskeistä roolia sivistyksen, demokratian ja mediakulttuurin rakentamisessa sekä kokonaisturvallisuuden lisäämisessä. Vahvistetaan jatkossakin mediakasvatuksen asemaa osana kansallista koulutus-, kulttuuri- ja turvallisuuspolitiikkaa sekä yhteiskunnallista keskustelua ja päätöksentekoa. Edistetään mediakasvatuksen käsitteen ja tavoitteiden sisäl-

lyttämistä strategiaan asiakirjoihin, kuten kansallisiin koulutus-, kulttuuri-, nuoriso-, media- ja turvallisuusstrategioihin, digipolitiikan linjauksiin sekä varautumisen ja kokonaisturvallisuuden suunnitelmiin.

Tuetaan rakenteellista kehittämistä

Edistetään strategiatyötä ja pysyvien toimintamallien luomista valtionhallinnossa, oppilaitoksissa, kunnissa, kulttuurilaitoksissa, kirjastoissa, nuoriso-työssä, vapaan sivistystyön toimijoilla ja hyvinvointialueilla sekä yksityisen ja kolmannen sektorin organisaatioissa. Sisällytetään mediakasvatus osaksi organisaatioiden strategisia asiakirjoja ja vahvistetaan sen asemaa osana arjen toimintaa, henkilöstön osaamista, ympäristövastuullisuutta ja kokonaisturvallisuutta.

Monipuolistetaan rahoituspohjaa

Kartoitetaan mediakasvatustoiminnan rahoituslähteet ja vahvistetaan rahoitusta sektorirajat ylittävällä yhteistyöllä. Tavoitteena on mahdollistaa pitkäkestoiset ja laaja-alaiset hankkeet sekä edistää kansainvälisten rahoituslähteiden hyödyntämistä kaikenkokoisille toimijoille eri puolilla Suomea. Lisätään yksityisen rahoituksen osuutta mediakasvatuksessa ja korostetaan ympäristö- sekä yritysvastuun merkitystä osana mediakasvatuksen kehittämistä.

Kehitetään rahoitusmalleja

Sisällytetään mediakasvatuksen tukeminen pysyvästi julkishallinnon rahoitusohjelmiin, sekä koulutuksen, kulttuurin, digitaalisen osallisuuden, hyvinvoinnin, aluekehityksen, kestävä kehityksen, kansallisen turvallisuuden ja resilienssin rahoituskanaviin. Luodaan rahoitusmalleja, jotka tukevat mediakasvatuksen jatkuvuutta, vaikuttavuutta ja yhteiskunnallista merkitystä.

Vahvistetaan julkista tukea

Vahvistetaan julkisen sektorin roolia tukijana ja mahdollistajana. Tarjotaan mediakasvatuksen toimijoille asiantuntija-apua, koordinaatitukea ja osaamista erityisesti kansainvälisten hankerahoitusten hakemisessa ja toteuttamisessa. Tuetaan hankkeiden suunnittelua ja rahoituksen hakua sekä luodaan

edellytyksiä pitkäkestoisten ja vaikuttavien hankkeiden toteuttamiselle eri puolilla Suomea.

Vahvistetaan elinvoimaa

Edistetään mediakasvatukseen liittyvää hanke- ja yritystoimintaa, joka vahvistaa alueellista elinvoimaa, osaamista ja esimerkiksi kuntien sivistys- ja elinkeinotoimien yhteistyötä. Mediakasvatus on strateginen väline kuntien veto- ja pitovoiman lisäämisessä: se tukee luovia aloja ja innovatiivista yritystoimintaa, jotka yhdistävät koulutuksen, kulttuurin ja elinkeinoelämän, kuten peliyrittäjyyden, ympäristötietoisien teknologian, mediatuotannon ja digitaalisen sisällöntuotannon. Tällaiset hankkeet luovat työpaikkoja, vahvistavat paikallista identiteettiä ja lisäävät alueiden houkuttelevuutta asukkaille ja yrityksille. Mediakasvatus tukee koko Suomen asuttuna pysymistä vahvistamalla harvaan asuttujen ja arktisten alueiden elinvoimaisuutta sekä saamelaiskulttuurin säilymistä ja kehittämistä ja siten edistää sekä kansallista että geopoliittista turvallisuutta.

Edistetään avoimuutta

Dokumentoidaan ja julkaistaan mediakasvatustyötä saavutettavasti. Jaetaan materiaaleja avoimin lisenssein ja avoimilla alustoilla. Hyödynnetään saavutettavia sekä ympäristötietoisia ratkaisuja ja työskentelytapoja, kuten etä- ja hybriditilaisuuksia sekä tallenteita. Edistetään hyvien käytäntöjen avointa jakamista eri toimijoiden kesken. Tuetaan toimijoita mediakasvatushankkeiden dokumentoinnissa, arvioinnissa ja tulosten levittämisessä, jotta ne voivat toimia resurssina uusille hankkeille ja yhteistyömuodoille.

Kehitetään arviointikäytäntöjä

Luodaan, kehitetään ja jaetaan arviointimalleja, jotka tukevat mediakasvatuksen laatua, jatkuvuutta ja vaikuttavuutta. Vahvistetaan laadullisen vaikuttavuuden arviointia. Tarjotaan koulutusta arviointimenetelmistä ja tulosten hyödyntämisestä. Jaetaan arviointitietoa avoimesti verkkosivuilla, verkostoissa ja yhteisissä työpajoissa.

Vahvistetaan pohjoismaista yhteistyötä

Edistetään mediakasvatuksen pohjoismaista yhteistyötä tukemalla tiedonvaihtoa, yhteisiä kehittämishankkeita ja verkostoja eri maiden toimijoiden välillä. Yhteistyö vahvistaa alueellisen ja kulttuurisen moninaisuuden ymmärrystä, saamelaisten näkökulmien huomioimista sekä hyvien käytäntöjen jakamista yli rajojen. Tuetaan yhteisiä hankkeita, seminaareja ja osaamisen kehittämistä, jotka lisäävät mediakasvatuksen näkyvyyttä ja vaikuttavuutta pohjoismaisella tasolla. Pohjoismainen yhteistyö voi myös vahvistaa rahoitusmahdollisuuksia, osaamisen liikkuvuutta ja mediakasvatuksen asemaa osana alueellista elinvoimaa ja kokonaisturvallisuutta.

6 Toimeenpano ja seuranta

Mediakasvatuslinjausten toimeenpano jakautuu niin julkisen sektorin, yksityisten toimijoiden kuin kolmannenkin sektorin harteille. Valtionhallinnon osalta tarkempi toimeenpanosuunnitelma laaditaan ja julkaistaan myöhemmin vuonna 2026. Mediakasvatuslinjausten tavoitteiden saavuttaminen vaatii panostuksia myös muilta toimijoilta ja edellyttää toimialarajat ylittävää yhteistyötä.

Mediakasvatuslinjausten tavoitteiden tunnistaminen ja liittäminen osaksi eri alojen toimintaa vahvistaa mediakasvatuksen merkitystä ja tukee linjausten toimeenpanon seurantaa. Medialukutaitoa on usein kirjattu esimerkiksi digitaaliseen osaamiseen tai turvallisuuteen liittyviin asiakirjoihin, vaikka sen rooli ei otsikkotasolla aina tulekaan selvästi esille. Kansalliset mediakasvatuslinjaukset on hyvä huomioida myös muissa linjauksissa, suosituksissa, ohjelmissa, hankkeissa ja asiakirjoissa, jotka käsittelevät tai sivuavat medialukutaitoa ja mediakasvatusta.

Vastuuministeriö

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla medialukutaidon edistäminen kuuluu useiden eri politiikka-alueiden ja virastojen tehtäviin. Kulttuuri- ja taidepolitiikan osasto tulohajaa **Taide- ja kulttuurivirastoa**, jonka lakisäätöisiin tehtäviin kuuluu edistää mediakasvatusta ja medialukutaitoa sekä lapsille turvallista mediaympäristöä. Taide- ja kulttuurivirasto vastaa Kansallisten mediakasvatuslinjausten toimeenpanon koordinoinnista ja toimii myös asiantuntijavirastona mediakasvatuksen kehittämisessä ja mediakasvatusalan seuraamisessa. Kansalliset mediakasvatuslinjaukset toimivat ohjaavana dokumenttina mediakasvatuksen erityisavustuksissa.

Virasto koordinoi myös Suomen Safer Internet -hanketta (FISIC), jonka yhteistyökumppaneina ovat Mannerheimin Lastensuojeluliitto ja Pelastakaa Lapset ry. FISIC on EU-rahoitteinen hanke, joka edistää medialukutaitoa sekä lasten

ja nuorten turvallista ja vastuullista netinkäyttöä Suomessa. Mediakasvatuslinjausten toimeenpanon ja seurannan välineenä käytetään Taide- ja kulttuuriviraston ylläpitämää Medialukutaito Suomessa -sivustoa.

Varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja vapaan sivistystyön osasto, lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen osasto sekä korkeakoulu- ja tiedepolitiikan osasto vastaavat medialukutaidon edistämisestä kaikilla koulutusasteilla. Esimerkiksi vuosina 2025–2027 toteutetaan esi- ja perusopetuksen opettajien digitaalisen osaamisen kuvaukset, jolla varmistetaan digitaalinen ja digipedagoginen osaaminen opetus- ja kasvatushenkilöstölle, jotta he pystyisivät ohjaamaan oppilaita digitaalistuvassa yhteiskunnassa oppimiseen ja toimimiseen sekä kasvattaa oppilaita vastuulliseen käyttöön, kriittiseen medialukutaitoon sekä ymmärrykseen tekoälystä. Nuorisotyön ja -politiikan alueella tuetaan mediakasvatusta esimerkiksi yleisavustuksilla sekä Valtakunnallisen nuorisotyön ja -politiikan ohjelman kautta.

Opetushallitus vastaa varhaiskasvatussuunnitelman ja opetussuunnitelmien perusteiden laatimisesta ja päivittämisestä sekä antaa informaatio-ohjausta mediakasvatuksen edistämiseksi ja rahoittaa kehittämishankkeita. Digitaalisen osaamisen kuvaukset sisältäen medialukutaidon ovat varhaiskasvatuksen ja opetuksen järjestäjien käytössä ePerusteet-palvelussa tukemassa edelleen paikallisten digisuunnitelmien ja -strategioiden päivittämistä ja opetuksen toteuttamista. Median lukiodiplomin suorittamista tuetaan edelleen lukiodiplomijärjestelmän kehittämisen yhteydessä mm. uusien tukimateriaalien avulla. Opetushallitus tekee yhteistyötä eri medialukutaitotoimijoiden kanssa. Opetushallituksessa toimivan Lukutaito-ohjelman toiminta tukee laajasti kaikenlaista lukutaitoa, myös medialukutaitoa, osana Kansallisen lukutaitostrategian toimeenpanoa. Lisäksi Opetushallituksen asiantuntijat esittelevät medialukutaitoa suomalaisessa koulutusjärjestelmässä kansainvälisille tahoille.

Museovirasto toimii kulttuuriperinnön asiantuntijana ja edistäjänä, ja sen tehtävänä on varmistaa, että kulttuuriperintöä käsitellään vastuullisesti, saavutettavasti ja kriittisesti myös digitaalisissa ympäristöissä. Kansallismuseo avautuu laajasta remontista vuonna 2026, ja sen yleisötoiminta laajenee, mahdollistaen entistä monimuotoisemman yleisötoiminnan. Toiminnassa on vahva painotus osallisuuteen ja kulttuuriseen kestäväyteen. Museovirasto huolehtii

siitä, että valtionavustusten jakoperusteet jatkossakin mahdollistavat media-
kasvatusta tukevat hankkeet kulttuuriperintötoimijoiden taholta. Lisäksi virasto
välittää tietoa mediakasvatuslinjauksista toimijakentälle.

Kansallisarkiston tehtävänä on varmistaa saavutettavan tiedon ja kulttuuri-
perinnön saatavuus kaikille kansalaisille. Toiminnassa painotetaan saavutetta-
vuutta, digitaalisten aineistojen hyödyntämistä ja kansalaisten valmiuksia kriit-
tiseen tiedon arviointiin, jotta mediakasvatus tukee oppimista ja osallisuutta
koko yhteiskunnassa.

Suomen Akatemia rahoittaa monitieteisiä tutkimushankkeita, jotka tuottavat
tutkittua tietoa mediaympäristön muutoksista, informaatiovaikuttamisesta, tek-
nologian vaikutuksista ja kansalaisten osaamistarpeista. Mediakasvatuslin-
jausten toimeenpanossa Akatemia voi vahvistaa tutkimuksen ja käytännön vä-
listä vuorovaikutusta sekä tukea tiedon levittämistä mediakasvatuksen ken-
tälle, päätöksentekoon ja koulutukseen.

**Tiedonjulkistamisen neuvottelukunta (TJNK), Tutkimuseettinen neuvotte-
lukunta (TENK) ja Tieteellisten seurain valtuuskunta** edistävät kansallisten
mediakasvatuslinjausten toimeenpanoa vahvistamalla luotettavan tiedon saa-
tavuutta ja kriittistä medialukutaitoa, jotka ovat keskeisiä demokratian turvaa-
misessa. Vastuullisen tieteen sivustoperhe toimii asiantuntijayhteistyön fooru-
mina, tukee tutkijoita sekä asiantuntijoita sekä varmistaa, että linjaukset kyt-
keytyvät laajempaan avoimen ja turvallisen tiedonjulkistamisen edistämiseen.
TJNK myöntää myös Tiedonjulkistamisen apurahoja.

Muut ministeriöt

Valtioneuvoston kanslia

Valtioneuvoston kanslia seuraa hallitusohjelman toimeenpanoa sekä ennakoi
ja suunnittelee pitkän aikavälin yhteiskuntapolitiikkaa. Valtioneuvoston kanslia
tuottaa vähintään kerran vuodessa katsauksen Suomeen liittyvästä informaatio-
vaikuttamisesta julkisten lähteiden pohjalta. Katsauksella on myös pedago-
ginen tarkoitus opettaa ihmisiä asettamaan Venäjän uhkanarratiiveja konteks-
tiinsa sekä selittämään, miksi näemme Venäjältä harhaanjohtavaa, uhkaavaa
tai muuten häiritsevää viestintää. Valtioneuvoston kanslia voi tukea medialu-
kutaitoa osana turvallisuusjohtamisen kokonaisuutta.

Ulkoministeriö

Ulkoministeriö toimeenpanee kansallisia mediakasvatuslinjauksia globaalin vastuun, demokratian ja turvallisuuden näkökulmista. Tähän kuuluu esimerkiksi viestiminen kansainvälisistä sopimuksista, ihmisoikeuksista ja kestävä kehityksen tavoitteista, sekä informaatiovaikuttamisen torjunta. Lisäksi medialukutaito on tärkeä osa Suomen maakuvatyötä. Medialukutaito mainitaan Finland Promotion Boardin teemakalenterissa 2026, joka toimii maakuvatyötä tekevien toimijoiden yhteisenä ohjaavana asiakirjana. Lisäksi medialukutaito huomioidaan maakuvallisesti tärkeänä teemana kansainvälisten toimittajavierailuiden suunnittelussa.

Oikeusministeriö

Mediakasvatus ja kansalliset mediakasvatuslinjaukset on otettu huomioon valmisteltaessa pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelmassa linjattua kansallinen ohjelma demokratian ja osallistumisen edistämiseksi vuosille 2025–2027. Ohjelmassa linjataan mm. demokratia- ja ihmisoikeuskasvatuksen kansallisen tason yhteistyön, koordinoinnin ja seurannan tiivistämisestä sekä tiiviimmästä yhteydestä monilukutaitoon, ml. mediakasvatus (luku 3.3 ja erityisesti tavoitelinjaus 5).

Demokratiaohjelman tavoitteena on myös etsiä keinoja lisätä erityisesti nuorten äänestysaktiivisuutta sekä tasoittaa väestöryhmien, sukupuolten ja alueiden välillä havaittuja eroja äänestysaktiivisuudessa ja pysäyttää eriytymiskehitys (tavoitelinjaus 1), sekä lisätä lasten ja nuorten mahdollisuuksia saada tietoa vapaiden vaalien merkityksestä ja harjoitella äänestämistä (tavoitelinjaus 2).

Saamelaiskäräjät toimii oikeusministeriön hallinnonalalla, mutta se ei ole valtion viranomainen, vaan itsenäinen julkisoikeudellinen oikeushenkilö. Saamelaiskäräjät toimeenpanee Kansallisia mediakasvatuslinjauksia muun muassa kehittämällä saamenkielisiä oppimateriaaleja ja digitaalisia sisältöjä, tukemalla saamenkielistä kulttuuritoimintaa kulttuuriavustuksin ja järjestämällä vuosittain Saamen kielten viikon sekä vahvistamalla nuorten osallisuutta mediassa esimerkiksi tapahtumien ja kouluyhteistyön kautta. Yhteispohjoismainen sekä kansainvälinen yhteistyö on kiinteä osa toimintaa myös tulevaisuudessa. Yh-

teistyössä muiden viranomaisten kanssa Saamelaiskäräjät tuo esiin saamelaisien näkökulmia ja tarpeita mediakasvatukseen sekä tukee saamelaisyhteisön osallisuutta digitaalisessa yhteiskunnassa.

Sisäministeriö

Sisäministeriö vastaa Kansallinen väkivaltaisen radikalisoitumisen ja väkivaltaisen ekstremismin ennaltaehkäisyn ja torjunnan toimenpideohjelman (2024–2027) koordinoinnista. Ohjelmassa on toimenpide kriittisen ajattelun ja mediailkutaidon tukemiseksi. Tavoitteena on, että eri-ikäisillä Suomessa asuvilla on taitoja arvioida saamaansa informaatiota, tunnistaa propagandamateriaalia, mis- ja disinformaatiota ja muuta vaikuttamista, sekä osaamista toimia myös itse vastuullisesti mediaympäristöissä. Sisäministeriö myös toimii puheenjohtajana kansallisen väkivaltaisen radikalisoitumisen ja väkivaltaisen ekstremismin ennaltaehkäisyn ja torjunnan yhteistyöryhmässä, jossa on edustajat mediakasvatussektorilta mm. Taide- ja kulttuurivirastosta, opetus- ja kulttuuriministeriöstä, Opetushallituksesta, kolmannelta sektorilta sekä tutkimusorganisaatioista. Kansallisen yhteistyöryhmän toiminnan tavoitteena on jakaa ajankohtaista tietoa eri toimijoiden kesken, muodostaa yhteistä näkemystä väkivaltaisen radikalisoitumisen ja väkivaltaisen ekstremismin tilanteesta Suomessa sekä jakaa ennaltaehkäisyn ja torjunnan hyviä käytänteitä.

Puolustusministeriö

Puolustusministeriö tukee mediakasvatuksen linjauksia kehittämällä koulutussisältöjä yhteistyössä muiden hallinnonalojen kanssa ja edistämällä tiedonvaihtoa, tutkimusta ja hyvien käytäntöjen jakamista kansallisissa ja kansainvälisissä turvallisuusverkostoissa.

Valtiovarainministeriö

Valtiovarainministeriö voi toimeenpanna mediakasvatuslinjauksia tukemalla mediakasvatuksen rakenteellista kehittämistä osana julkisen hallinnon uudistamista, digitalisaatiota ja tiedolla johtamista. Ministeriö vastaa valtiontalouden suunnittelusta ja resurssien kohdentamisesta, ja sen rooli on keskeinen mediakasvatuksen pitkäjänteisen rahoituksen ja vaikuttavuuden varmistami-

sessä. Ministeriö voi edistää linjausten toimeenpanoa sisällyttämällä media-
kasvatuksen tavoitteita osaksi valtionhallinnon kehittämissuunnitelmia, digipalve-
luiden saavutettavuuden edistämistä ja kansallisia tietopolitiikan linjauksia.

Digi- ja väestötietovirasto (DVV) tukee aktiivisesti digituen toimijoita merkit-
tävässä kansallisissa uudistuksissa ja muutoksissa esimerkiksi tuottamalla
oppi- ja tukimateriaalia ja jakamalla aktiivisesti tietoa muutoksista muun mu-
assa erilaisten tilaisuuksien muodossa. DVV:n Digiturva tuottaa turvallisuus-
teen liittyvää oppi- ja tukimateriaalia. Lisäksi DVV tuottaa tietoa ja tilanneku-
vaa suomalaisten digitalisaatioon liittyvistä asenteista ja valmiuksista osana
hallitusohjelmahankkeita.

Maa- ja metsätalousministeriö

Maa- ja metsätalousministeriö voi toimeenpanna kansallisia mediakasvatuslin-
jauksia erityisesti vahvistamalla kansalaisten kriittistä medialukutaitoa ruoka-,
luonnonvara- ja ilmastoviestinnässä.

Liikenne- ja viestintäministeriö

Liikenne- ja viestintäministeriössä on käynnistymässä hankkeita, joiden tavoit-
teena on tasapainottaa kotimaisen median ja kansainvälisten alusta- ja media-
palveluiden välistä kilpailua. Ministeriön hallinnonala seuraa eurooppalaisen
medianvapaussäädöksen toimeenpanoa EU:ssa. Lisäksi LVM seuraa Euroo-
pan komission AVMS-direktiivin jälkiarviointia koskevaa työtä ja vaikuttaa akti-
ivisesti sekä ennakoivasti mahdollisiin uusiin direktiiviä koskeviin muutoseh-
dotuksiin. LVM osallistuu aktiivisesti EU:n media- ja digipolitiikkaan koskeviin
keskusteluihin ja neuvotteluihin korostaen myös medialukutaidon ja mediakas-
vatuksen roolia nykyisessä toimintaympäristössä. Liikenne- ja viestintäministe-
riö järjestää media-alan ja viranomaisten yhteisiä sidosryhmätalouksia,
joissa myös medialukutaidon teemoja ja asioita pidetään esillä. LVM myös
tuottaa ja teettää media-alan ja -politiikkaan liittyvää tutkimusta ja tietoa, jota
osaltaan voidaan hyödyntää mediakasvatuslinjausten toimeenpanossa.

Liikenne- ja viestintävirasto Traficom valvoo EU:n digipalveluasetuksen
(DSA) noudattamista Suomessa. Traficom tukee medialukutaidon edistämistä
esimerkiksi tarjoamalla tietoa digipalveluiden turvallisesta käytöstä, medialu-
kutaidosta ja kehittämällä ohjeistuksia sekä koulutuksia eri käyttäjäryhmille.

Yleisradio Oy (Yle) on itsenäinen osakeyhtiö, joka toimii liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalla. Ylen ohjauksesta ja valvonnasta vastaa suoraan eduskunta. Ylen mediakasvatuksellinen rooli perustuu sen julkisen palvelun tehtävään, joka on määritelty laissa Yleisradio Oy:stä (1380/1993). Yleisradio voi toimeenpanna kansallisia mediakasvatuslinjauksia tarjoamalla lain mukaisesti monipuolisia, saavutettavia ja pedagogisesti suunniteltuja sisältöjä, jotka tukevat medialukutaitoa ja osallisuutta eri väestöryhmissä.

Työ- ja elinkeinoministeriö

Työ- ja elinkeinoministeriö osallistuu mediakasvatuslinjausten toimeenpanoon erityisesti tekoälyyn, digitalisaatioon ja innovaatiopolitiikkaan liittyvissä kysymyksissä. Ministeriö vastaa EU:n tekoälyasetuksen (AI Act) kansallisesta toimeenpanosta, mikä tarjoaa mahdollisuuden vahvistaa kansalaisten ja ammattilaisten medialukutaitoa osana tekoälyn eettistä ja turvallista käyttöä.

Mediakasvatus tukee tekoälyosaamista ja kriittistä ajattelua, jotka ovat keskeisiä edellytyksiä vastuulliselle innovaatiotoiminnalle ja digitaaliselle kilpailukyvyille. Ministeriö voi edistää mediakasvatuksen integroimista osaksi tekoälyyn liittyvää koulutusta, yritysneuvontaa ja osaamisen kehittämistä sekä tukea hankkeita, jotka vahvistavat medialukutaitoa työelämässä ja elinkeinoelämässä.

Kilpailu- ja kuluttajavirasto (KKV) tuottaa medianlukutaidon jatkuvan oppimiseen ja kaupalliseen viestintään liittyvän osaamisen hankkimiseen soveltuvaa materiaalia KKV Kampus -oppimisalustalle. KKV:n verkkosivuille kkv.fi ja sosiaalisen median kanaviin tuotetaan aineistoja kuluttajan oikeuksista ja velvollisuuksista sekä mainonnan muodoista ja uusista ilmiöistä. Lisäksi tuotetaan mediankäyttötaitoihin liittyvää sisältöä keskittyen kuluttajakaupankäynnissä hyödynnettyjen verkkopalveluiden valinta-arkkitehtuuriin. Mediaympäristöissä näkökulma liittyy mainonnan tunnistettavuuteen sekä maksamiseen, sopimuskäytöön sekä kaupankäyntiin, esimerkiksi alustoissa yhdistyvät nämä kaikki. Kuluttajan mediataitoja kehitetään yhteistyössä sidosryhmien kanssa sekä oppimisen asiantuntijoiden verkostoissa ja yhteistyöhankkeissa.

Sosiaali- ja terveysministeriö

Sosiaali- ja terveysministeriö voi toimeenpanna kansallisia mediakasvatuslinjauksia kehittämällä terveys- ja hyvinvointiviestintää, tukemalla digitaalista

osallisuutta ja haavoittuvassa asemassa olevien mediataitojen vahvistamista. Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus (STEA) voi myöntää avustuksia sosiaali- ja terveysalan mediakasvatushankkeisiin.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) voi toimeenpanna kansallisia mediakasvatustavoitteita osana pelikasvatukseen, digipelaamiseen, mediaan ja hyvinvointiin liittyvää tutkimus- ja kehittämistyötä sekä tuottamalla ohjeistuksia muun muassa neuvoloiden sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollon ammattilaisille.

Ympäristöministeriö

Ympäristöministeriö voi toimeenpanna kansallisia mediakasvatustavoitteita vahvistamalla kestävä kehityksen näkökulmia poikkisektoraalisesti. Lisäksi ministeriö voi tukea tutkimusta ja hankkeita, jotka edistävät ympäristövastuullista mediakulttuuria ja vahvistavat kansalaisten kykyä arvioida median roolia ilmasto- ja ympäristökysymyksissä.

Alueet ja kunnat

Alueilla ja kunnilla on suuri rooli mediakasvatuksen käytännön toteutuksessa, sillä valtaosa mediakasvatuksesta tapahtuu niiden tarjoamissa palveluissa, kuten varhaiskasvatuksessa, perusopetuksessa, kirjastoissa, nuorisotyössä, sosiaalitoimessa ja hoivan parissa. Tavoitteena on, että jokaisesta kunnasta löytyy oma mediakasvatusstrategia tai muu strategia, jossa mediakasvatus on otettu selkeästi huomioon. Myös **hyvinvointialueita** kannustetaan toimeenpanemaan mediakasvatustavoitteita esimerkiksi rahoituksen ohjaamisella mediakasvatushankkeisiin ja järjestämällä koulutuksia niin henkilökunnalleen kuin alueen asukkaille.

Yleisillä kirjastoilla on jo pitkään ollut vahva rooli kansalaisten mediataitojen edistäjänä, ja kirjastojen kehittämismäärärahoja on ohjattu myös mediakasvatustavoitteisiin ja -koulutuksiin. Laki yleisistä kirjastoista velvoittaa kirjastot edistämään muun muassa tiedon saatavuutta ja käyttöä, monipuolista lukutaitoa sekä aktiivista kansalaisuutta, demokratiaa ja sananvapautta. Kirjastoilla on tärkeä asema etenkin toimijuutta vahvistavan mediakasvatuksen toteuttamisessa, kuten alueellisen ja paikallisen mediakasvatuksen sekä inklusiivisuuden edistämisessä. Yleisten kirjastojen asiakaskunta on hyvin monipuolista ja

tavoittaa useita ikäryhmiä ja erilaisista kulttuuritaustoista tulevia ihmisiä. Kirjastot ovat myös tärkeitä yhteistyökumppaneita ja tarjoavat valmiita rakenteita monenlaiselle mediakasvatustoiminnalle.

Yksityinen sektori

Yksityisellä sektorilla on keskeinen rooli kansallisten mediakasvatuslinjausten toimeenpanossa. Toimijat, kuten mediayhtiöt, paikalliset ja alueelliset mediat, viestintäalan yritykset, digitaalisen sisällön tuottajat, teknologiayritykset, teleoperaattorit, pelialan yritykset, alustapalvelujen tarjoajat, koulutus- ja oppimisteknologiayritykset, pankki- ja vakuutusalan yritykset, kaupan alan yritykset sekä kaikki laajan yhteiskuntavastuuohjelman yritykset voivat edistää kansallisten mediakasvatuslinjausten toimeenpanoa. Yritykset voivat huomioida kansalliset mediakasvatuslinjaukset omassa toiminnassaan osana yritys vastuuta, erityisesti viestinnässä, sisällöntuotannossa, teknologiaratkaisuissa ja palvelumuotoilussa.

Yksityistä rahoitusta tarvitaan jatkossakin mediakasvatuksen kehittämiseen, ja yritykset voivat toimia aktiivisina kumppaneina hankkeissa, koulutuksissa ja sisällöntuotannossa. Mediakasvatukseen liittyvä yhteistyö esimerkiksi pelialan, media- ja viestintäyritysten sekä teknologia-alan kanssa voi vahvistaa alueellista elinvoimaa, osaamista ja innovaatioita. Yritysten osallistuminen tukee myös mediakasvatuksen näkyvyyttä ja vaikuttavuutta yhteiskunnassa.

Kolmas sektori

Tärkeässä asemassa mediakasvatuksessa ovat kolmannella sektorilla etenkin järjestöt, liitot, yhdistykset ja säätiöt sekä myös osa kulttuuri-, museo- ja taidelaitoksista. Järjestökentällä mediakasvatuksen edistämisestä tapahtuu esimerkiksi kasvatus- ja koulutus alalla, sosiaali- ja terveysalalla sekä media-alalla.

Kolmannen sektorin toimijat voivat huomioida kansalliset mediakasvatuslinjaukset osana uuden toiminnan suunnittelua, kehitystyötä ja rahoitushakuja.

Kolmannen sektorin tekemää mediakasvatustyötä on avattu tarkemmin liitteessä 1 sekä osoitteessa medialukutaitosuomessa.fi.

Korkeakoulut ja tutkimusorganisaatiot

Yliopistot, korkeakoulut ja muut tutkimusorganisaatiot voivat edistää kansallisten mediakasvatuslinjausten toimeenpanoa vahvistamalla laadukkaaseen ja ajantasaiseen tutkimukseen perustuvaa tietopohjaa mediakasvatuksessa. Tutkimustiedolla on keskeinen merkitys kaikkien mediakasvatusta edistävien toimijoiden työssä. Lisäksi korkeakoulut voivat alueellisen elinvoiman vahvistajina tukea mediakasvatuksen kehittämistä tarjoamalla koulutusta, tutkimusyhteistyötä ja osaamista eri puolilla Suomea.

Lisää mediakasvatusalan toimijoista voit lukea [Medialukutaito Suomessa –sivustolta](#). Sivustolle voi myös [ilmoittaa](#) omasta mediakasvatustoiminnasta

6.1 Seuranta

Mediakasvatuslinjausten toimeenpanon seurannasta vastaa Taide- ja kulttuurivirasto (Kuvi) opetus- ja kulttuuriministeriön ohjauksessa. Kattavan seurannan edellytyksenä on mediakasvatustoimijoiden sitoutuminen säännölliseen toiminnan raportointiin. Pääasiallisena seurannan välineenä tulee toimimaan erillisessä toimeenpanosuunnitelmassa myöhemmin määriteltävät tavoitteenasettelut ja mittarit. Käytännön tasolla seuranta tapahtuu Kuvien ylläpitämällä Medialukutaito Suomessa -sivustolla sekä vuosittain julkaistavalla Medialukutaito Suomessa -raportilla, jonka raportointitoimintoa kehitetään jatkossa ympärivuotiseen suuntaan. Alalla toimiville organisaatioille suunnatulla raportointityökalulla kerätään tietoa muun muassa organisaatioiden toiminnan luonteesta ja kohderyhmistä, sekä alaan liittyvistä hankkeista, rahoituksesta, tapahtumista ja julkaisuista. Jatkossa seurataan myös mediakasvatuslinjauksissa esitettyjen toimenpiteiden toteutumista tarkemman toimeenpanosuunnitelman esitysten mukaisesti.

Mediakasvatustoimijoiden itseraportointi sekä Kuvien niiden perusteella julkaisemat vuosittaiset raportit toimivat myös pääasiallisena lähteenä EU-komissiolle kolmen vuoden välein toimitettavaan, audiovisuaalisia mediapalveluita koskevaan raporttiin.

Seurantaa tuetaan ja taustoitetaan myös muiden selvitysten ja raporttien avulla, jotka lisäävät tietoa ihmisten mediankäytöstä, medialukutaidosta ja muista mediaan liittyvistä ilmiöistä. Esimerkiksi Kuvi toteuttaa joka toinen vuosi selvityksen lasten ja nuorten mediankäytöstä ja viraston koordinoima

Finnish Safer Internet Centre (FISIC) kerää tietoa digipalvelusäädökseen (DSA) liittyvien alaikäisten oikeuksien toteutumisesta. Kahden vuoden välein julkaistava Pohjoismainen medialukutaitotutkimus avaa mediankäytön ja medialukutaidon tilaa kaikissa Pohjoismaissa. Medialukutaidon edistymistä seurataan myös esimerkiksi Lasten ja nuorten vapaa-aikatutkimuksen ja EU Kids Online -tutkimuksen avulla.

Lisäksi lukuisat muut mediakasvatusalan toimijat tuottavat aktiivisesti omia selvityksiään ja raportteja. Alalta valmistuu vuosittain akateemista tutkimusta, artikkeleita ja väitöskirjoja. Seurannan tukena voidaan hyödyntää myös erilaisia mittareita ja indikaattoreita, kuten mediakasvatuksen näkyvyys julkisissa strategioissa ja rahoitusohjelmissa, hankkeiden määrä, laajuus, kesto ja alueellinen kattavuus sekä avoimesti jaetun materiaalin määrä ja käyttö (esim. verkkotilastot). Näiden keinojen ja raportointityökalujen kehittämisen avulla vahvistetaan entistä systemaattisempaa mediakasvatuksen seurantaa.

7 Liitteet

7.1 Liite 1: Mediakasvatuksen toteutuminen 2019–2025

Vuonna 2019 julkaistuissa kansallisissa mediakasvatuslinjauksissa mediakasvatukselle asetettiin kolme tavoitetta:

1. Kattava mediakasvatus. Suomessa toteutetaan sisällöllisesti, näkökulmiltaan, kohderyhmiltään sekä maantieteellisesti kattavaa mediakasvatusta.
2. Laadukas mediakasvatus. Suomessa toteutetaan laadukasta, merkityksellistä ja yhdenvertaista mediakasvatusta. Mediakasvatuksen laatua arvioidaan ja kehitetään tutkimusperustaisesti.
3. Systemaattinen mediakasvatus. Suomessa toteutetaan systemaattista ja pitkäjänteistä mediakasvatusta.

Keväällä 2025 toteutetussa mediakasvatuslinjausten arviointikyselyssä alan toimijoita pyydettiin arvioimaan näiden tavoitteiden toteutumista vuosina 2019–2024 asteikolla yhdestä viiteen. Kattava mediakasvatus oli vastaajien mukaan toteutunut keskiarvopistein 3,2; laadukas pistein 3,5; ja systemaattinen pistein 3,2.

Seuraavissa kappaleissa esitellään koontina vuoden 2019 linjausten arvioinnin yhteydessä saatuja tuloksia mediakasvatuksen vahvuuksista, haasteista sekä tehdystä mediakasvatustyöstä yhteiskunnan eri sektoreilla.

Mediakasvatuksen vahvuudet

Mediakasvatus Suomessa on laadukasta ja monipuolista, ja sillä on laaja yhteiskunnallinen tuki. Mediakasvatuksen ja medialukutaidon merkitys tunnustetaan laajasti, ja suomalaiset luottavat instituutioihin, viranomaisiin sekä journalismiin, mikä luo hyvät edellytykset vaikuttavalle mediakasvatustyölle.

Medialukutaito on mukana kansallisten varhaiskasvatus- ja opetussuunnitelmien perusteissa. Varhaiskasvatus- ja opetussuunnitelmien perusteiden medialukutaitosisältöjen toteutumista on myös viime vuosina tuettu vahvasti. Suurin taloudellinen panostus medialukutaidon edistämiseksi vuoden 2019 jälkeen oli opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittama Uudet lukutaidot -kehittämishjelma. Sen tavoitteena oli vahvistaa lasten ja nuorten medialukutaitoa, tieto- ja viestintäteknologista (TVT) osaamista sekä ohjelmointiosaamista varhaiskasvatuksessa sekä esi- ja perusopetuksessa. Kehittämishjelmassa luotiin digitaalisen osaamisen kuvaukset perusopetukseen sekä hyvän pedagogisen toiminnan kuvaukset varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen.

OKM myönsi vuosina 2021–2022 yhteensä noin 12 miljoonaa euroa erityisavustuksia kehittämishjelman mukaisille hankkeille varhaiskasvatukseen sekä esi- ja perusopetukseen. Ohjelman arviointikyselystä kävi ilmi, että rahalliset panostukset niin kehitystyöhön kuin kunnissa tehtävään käytännön työhön voivat kasvattaa ammattilaisten osaamista sekä medialukutaidon sisällyttämistä aiempaa paremmin toimijoiden omiin suunnitelmiin⁵.

Koronapandemian ja nopeasti muuttuneen turvallisuusympäristön mukanaan tuomiin haasteisiin pystyttiin reagoimaan myös suomalaisessa mediakasvatustentässä. Mediakasvatustapahtumia, esimerkiksi Mediakasvatusfoorumi, järjestettiin kokonaan verkossa. Euroopan muuttunut turvallisuustilanne toi esimerkiksi KAVIn tehtäviin kansallisen resilienssin vahvistamisen medialukutaidon keinoin. Yksi keskeisesti turvallisuuteen liittyvä avaus oli Puolustusvoimien kanssa yhteistyössä toteutettu kadettien medialukutaitokurssin pilotti vuonna 2024.

Linjausten päivitystyötä varten kerätyn kyselydatan ohella Kansallinen audiovisuaalinen instituutti on vuodesta 2023 alkaen kerännyt systemaattisesti tietoa mediakasvatustoiminnasta. Tiedonkeruuta on toteutettu vuosittaisilla kyselyillä ja jatkuvalla ilmoittamismahdollisuudella Medialukutaito Suomessa –sivustolla. Sivustolla on myös julkaistu laajemmat tiedot vuosittaisina raportteina. Mediakasvatuksen kohderyhmissä erityisesti työikäisten ja ikääntyneiden mediakasvatus on ollut kasvussa ja sosiaali- ja terveysalan, kulttuuri- ja

---

⁵ Saara Salomaa (2024). Uudet lukutaidot Suomen kunnissa. Raportti hankeasiantuntijoiden haastatteluista. <https://medialukutaitosuomessa.fi/ulukuraportti.pdf>

taidealan sekä kirjastojen rooli on vahvistunut. Vastaavasti kasvatus- ja koulutussektorin toimijoiden osuus on hieman laskenut. Mediakasvatustoiminnan määrällistä kasvua näkyy erityisesti tapahtumien ja hankkeiden lisääntymisenä tavoitavuuden pysyessä kuitenkin samana. Mediakasvatuksen vahvuudeksi on nostettu muun muassa monipuolinen ja osaava kenttä, pitkät perinteet, opetussuunnitelmiin integrointi sekä Suomen asema kansainvälisenä edelläkävijänä.

Mediakasvatuksen haasteet

Lukuisista onnistumisista huolimatta kyselyn avovastauksissa kuitenkin kuvattiin, että kattavan ja systemaattisen mediakasvatuksen toteuttamisessa on haasteita. Tavoitteiden toteutumisen esteiksi kerrottiin muun muassa resurssipula ja rahoituksen epävarmuus sekä pitkäjänteisyyden puute. Haasteena ovat mediakasvatuskentän toimijoiden pienet toimijakohtaiset resurssit niin taloudellisen kuin henkilöresurssinkin osalta. Työ on monin osin projektiluontoista, jolloin toiminnan jatkuvuus ja suunnitelmallisuus kärsii hankekausien ja niiden myötä vaihtuvan rahoituksen vuoksi. Pysyväisrahoituksella tapahtuvaa toimintaa on vähän. Jopa Kansallisen audiovisuaalisen instituutin mediakasvatustasiantuntijoiden määrä on varsin pieni ja vaihtelee ulkopuolisen hankerahoituksen turvin saatavan lisäresurssin mukaan.

Mediakasvatuskeskustelussa käytetty terminologia on hajanaista ja tämä vaikeuttaa yleisessä keskustelussa tavoitteiden ymmärtämistä. Mediakasvatus on usein nähty pelkkänä taitojen opettamisena ja oppimisena. Kriittinen medialukutaito ei kuitenkaan ole pelkkää teknistä taituruutta tai digitaalista osaamista tai kompetenssia. Usein medialukutaidolla tarkoitetaan myös lähes pelkästään faktantarkistusta. Nämä taidot ovat osa medialukutaitoa, mutta mediakasvatuksen tavoitteena on tukea holistisempaa kriittiseen ajatteluun kykenevän kokonaispersonallisuuden kasvua. Olisikin tärkeää, että suomenkielistä termistöä selkeytetään edelleen ja eri hallinnonalojen dokumenteissa käytettäisiin mahdollisuuksien mukaan yhteneväistä termistöä.

Mediakasvatuslinjausten arviointikyselyssä mainittuina kehittämistarpeina korostuivat myös yhdenvertaisuuden ja kulttuurisen sekä sosioekonomisen moninaisuuden huomioiminen. Lisäksi toivottiin parempaa koordinaatiota ja verkostotyötä sekä mediakasvatusosaamisen vahvistamista ammattilaisten ja

huoltajien keskuudessa. Mediakasvatuksen aseman vahvistaminen opetus-suunnitelmissa nähtiin edelleen tärkeänä.

Niin ikään uusien teknologioiden yleistymisen, kuten tekoäly, esineiden internet (IoT), laajennettu todellisuus (XR), algoritmit ja robotisaatio, haastaa mediakasvatusta uudella tavalla. Viestintävälineet eivät enää vain välitä tietoa, vaan myös muokkaavat ja tuottavat sitä automaattisesti. Medioita käytetään maksamiseen, tunnistautumiseen ja vuorovaikutukseen tekoälyn kanssa. Yleistyvät immersiiiviset teknologiat myös mahdollistavat esimerkiksi moniaistisia oppimiskokemuksia.

Lisäksi viranomaistoiminnalla ja kansallisilla linjauksilla on vaikeaa vaikuttaa yrityssektorin tekemään medialukutaidon edistämiseen. Yritykset tekevät arvokasta työtä medialukutaidon vahvistamisessa, mutta toiminnan kohteet ja siihen käytettävä resurssi ovat luonnollisesti vain yritysten itsensä päätettävissä. Yritykset tekevät myös näkymättömäksi jäävää työtä esimerkiksi turvallisuustekijöiden kouluttamisessa ja kansalaisjärjestöjen rahoittajina.

Viranomaistyö medialukutaidon edistämiseksi 2019–2025

Vuoden 2019 linjauksissa asetettiin vastuita eri viranomaisille mediakasvatukseen ja -lukutaidon edistämiseksi. Viranomaistyö medialukutaidon edistämiseksi on toteutunut seuraavalla tavalla:

Kansallinen audiovisuaalinen instituutti (KAVI) on koordinoinut kansallisten mediakasvatuserityisavustusten toimeenpanoa viranomais- ja strategiatyöllä, vahvistamalla mediakasvatuksen tietoperustaisuutta, medialukutaitoon liittyvän tietoisuuden lisäämisellä sekä alan toimintakulttuuria kehittämällä.

KAVI on jakanut vuodesta 2024 alkaen mediakasvatuserityisavustuksia ja tätä ennen lausunut hakemuksista OKM:lle. Uudet lukutaidot -hankkeessa KAVIn vastuulla oli kehittää medialukutaidon ja ohjelmointiosaamisen kuvaukset ja niihin liittyvät oppimissisällöt ja koulutusmateriaalit. KAVIn koordinoimissa Finnish Safer Internet Centre- sekä Inclusive and Creative Media Education -hankkeissa toteutettiin suuri määrä uusia mediakasvatuserityisavustuksia ja tavoitettiin lukuisia lasten, nuorten ja aikuisten kanssa toimivia ammattilaisia. Vuosittain järjestettyjen Mediataitoviikkojen ja Peliviikkojen teemat, ku-

ten hyvinvointi, kestävä kehitys ja rasminvastaisuus, heijastelivat yhteiskunnassa laajemmin puhuttaneita ilmiöitä. Kansallista yhteistyötä vahvistettiin osallistamalla lukuisiin ohjaus- ja työryhmiin sekä ottamalla kantaa ja lausumalla poikkihallinnollisesti erilaisiin linjauksiin, toimenpideohjelmiin ja lakiesityksiin. Kansainvälistä mediakasvatuksen edistämistä syvennettiin esimerkiksi vahvistamalla pohjoismaista yhteistyötä ja luomalla uusia verkostoja etenkin hanketyön puitteissa. KAVI esitteli säännöllisesti suomalaista mediakasvatustyötä kansainvälisille delegaatioille ja median edustajille. Lisäksi KAVI oli kuuluttavana useamman maan parlamenteissa. KAVI edusti Suomea EU:n ja UNESCO:n työryhmissä ja tapahtumissa. Vuosittain järjestetyt Mediakasvatusfoorumit ovat tarjonneet alan toimijoille sekä verkostoitumistilaisuuden että tietoa ajankohtaisista kehityskuluista mediakasvatuksen alalla. Lukuisten selvitysten ja raporttien aiheena on ollut esimerkiksi aikuisten mediakasvatus, mediakasvatuksen tilanne kunnissa sekä inklusiivinen mediakasvatus.

Opetus- ja kulttuuriministeriö (OKM) on ylempänä kuvatun lisäksi edistänyt mediakasvatusta laajasti. Opetus- ja kulttuuriministeriön ohjaamassa Uudet lukutaidot -kehittämishjelmassa toteutettiin osaamisen kuvaukset tieto- ja viestintäteknologiselle osaamiselle, medialukutaidolle ja ohjelmointiosaamiselle. Osaamisen kuvaukset pohjautuvat varhaiskasvatussuunnitelman ja esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin. Kuvausten kehittämisestä vastasivat yhteistyössä Kansallinen audiovisuaalinen instituutti ja Opetushallitus. Kehittämishjelmassa myönnettiin myös vuosina 2021 ja 2022 varhaiskasvatuksen ja esi- ja perusopetuksen järjestäjille valtionavustuksia yhteensä 12 miljoonaa euroa kuvausten käyttöönoton tukemiseksi.

Opetus- ja kulttuuriministeriö valitsi ja rahoitti Valtakunnallisen nuorisotyön ja -politiikan ohjelmassa (VANUPO) vuosille 2020–2023 määritellyt nuorisoalan valtakunnalliset osaamiskeskukset. Digitaalisen nuorisotyön osaamiskeskus (Helsingin kaupunki / Verke) toteutti nelivuotiskautena monipuolisen toimenpidekokonaisuuden, jossa mm. lisättiin digitaalisen nuorisotyön osaamista valtakunnallisesti sekä digitaalisuuden huomioimista nuorisoalankoulutuksessa. Lisäksi esiteltiin kuntien, järjestöjen ja seurakuntien nuorisotyön digitalisaatiota kartoittavien, myös ruotsinkielisen selvitysten, tuloksia kootusti eri yleisöille sekä tuotettiin koulutussisältöä mm. tekoälystä, chatboteista, media- ja digitaaloista sekä digitaalisuudesta nuorten tieto- ja neuvontatyössä nuorisoalan toimijoille. Osana osaamiskeskustoimintaa Oulun kaupunki (Koordinaatti) toteutti

valtakunnallisen toimenpidekokonaisuuden groomingin ehkäisemiseksi ja siihen puuttumiseksi nuorisoalalla. Toiminnassa tuotettiin mm. oppaita ja järjestettiin aiheesta koulutuksia sekä tehtiin käsitelmärittelytyötä.

Yleisten kirjastojen mediakasvatustyötä on tuettu vuosina 2020–2025 merkittävästi. Yleisten kirjastojen hankehakujen teemoina on vuosien aikana ollut monipuoliseen lukutaitoon liittyvät teemat. Kirjastoille on myönnetty avustuksia eri asiakasryhmien mediakasvatuksen kehittämiseen ja toteuttamiseen, ja kirjastot ovat menestyksekkäästi toteuttaneet teemaan liittyviä hankkeita.

Liikenne- ja viestintäministeriö (LVM) on neuvotellut ja toimeenpannut useita EU-säädöksiä, kuten AVMS-direktiivin, digipalvelusäädöksen ja eurooppalaisen medianvapaussäädöksen. Ministeriö on tukenut uutismediaa valtionavustuksin ja osallistunut tutkimuksiin, joissa on tarkasteltu median keskittymistä ja sen vaikutuksia demokratiaan. Lisäksi LVM:n asiantuntijat toimivat Yleisradion rahoitusta ja tehtäviä koskevan parlamentaarisen työryhmän sihteeristössä. Työryhmässä käytiin keskusteltua myös medialukutaidon ja mediakasvatuksen tärkeydestä. LVM on osallistunut aktiivisesti sekä Suomessa että EU-tasolla työryhmiin ja sidosryhmäkeskusteluihin, joissa on nostettu esiin myös medialukutaitoa koskevat asiat.

Liikenne- ja viestintäministeriö toteutti myös yhdessä Aalto-yliopiston kanssa laajan Cyber Citizen -hankkeen (2022–2024), jossa luotiin EU-jäsenmaihin yhteinen kyberturvallisuustaitojen oppimismalli, kyberturvallisuusportaali ja mobiilipeli. Hankkeen budjetti oli 5 miljoonaa euroa.

Oikeusministeriön (OM) Tiedolla vihaa vastaan -hankkeen (1.12.2019–30.11.2021) tavoitteena oli viharikosten ja vihapuheen vastaisen työn tehostaminen. Hankkeessa kehitettiin viharikoksiin ja vihapuheeseen liittyvää tiedonkeruuta sekä paikallistason yhteistyötä sekä tuotettiin materiaalia viharikosten ja vihapuheen vastaisen työn tueksi. Oikeusministeriö, valtioneuvoston kanslia ja Huoltovarmuuskeskus käynnistivät 20.5.2020 yhteisen valtakunnallisen viestintäkampanjan, jonka teemana oli ”Suomessa on luotettavat vaalit – Käytä ääntäsi”. Kuntavaalien alla toteutettu kampanja kannusti käyttämään demokraattista oikeutta äänestää vaaleissa sekä rohkaisi keskustelemaan, osallistumaan ja antamaan tilaa toisten mielipiteille. Kampanjan tarkoituksena

oli torjua mahdollista vaaleihin liittyvää disinformaatiota muistuttamalla media-lukutaidon tärkeydestä ja ohjaamalla luotettavan viranomaistiedon äärelle. Kampanja myös muistutti terveysturvallisuudesta äänestettäessä.

Demokratiaohjelman puitteissa toteutettiin 1.12.2020–30.11.2021 Euroopan unionin REC-ohjelman (Rights, Equality and Citizenship) rahoittama vaaleja ja viranomaisyhteistyötä vahvistava Vaalipooli-hanke. Hankkeen tavoitteena oli edistää viranomaisyhteistyötä ja yhteistyötä sosiaalisen median alustojen kanssa vaalihäirintään puuttumisessa ja vaalivarautumisen parantamisessa. Oikeusministeriön vastuulla olleet hankkeen käytännön toiminnot olivat 1) verkkotyökalun toteuttaminen vaaliviranomaisten työn tueksi, 2) viranomaisten ja puolueiden kouluttaminen vapaiden ja oikeudenmukaisten vaalien edistämisestä sekä 3) osallistuminen vaalivarautumiseen liittyvään EU-yhteistyöhön.

Vaalipooli-hanke myös tuki oikeusministeriön koordinoimaa Vaalivarautumisen yhteistyöryhmää, joka on mm. seurannut vaalihäirintään ja vaalien turvallisuuden liittyvää kansainvälistä keskustelua ja kehitystä. Puolueille ja viranomaisille on järjestetty koulutukset vaalivarautumisesta ja vaalihäirinnästä ja viranomaisyhteistyötä sosiaalisen median alustojen kanssa on tiivistetty. Verkkoalusta vaaliviranomaisten työn tueksi valmistui loppuvuodesta 2021.

Valtioneuvoston kanslia (VNK) on toiminut mediakasvatuslinjauksiin liittyvän tiedonvälityksen ja koordinaation tukena erityisesti osana laajempia yhteiskuntapoliittisia teemoja, kuten demokratiakehitystä, turvallisuutta ja osallisuutta.

Opetushallitus (OPH) on tukenut medialukutaitoa tukemalla perusteiden toimeenpanoa. Opetushallitus on hankkinut edelleen lupia kopiointiin ja tv-ohjelmien esittämiseen oppilaitoksissa. Medialukutaito koskevia haastattelu- ja puhujapyyntöjä on toteutettu lähinnä ulkomaisten vierailijoiden tai median pyynnöstä.

Opetussuunnitelman perusteista on syksyllä 2021 käyttöön otettu Lukion opetussuunnitelman perusteet, joissa medialukutaitoon liittyviä sisältöjä on läpäisevästi eri oppiaineissa. Vuonna 2022 julkaistujen digitaalisen osaamisen kuvausten – jotka sisältävät medialukutaiton osuuden – toimeenpanon tuen yhteydessä on tuettu myös medialukutaitoa esimerkiksi verkostoyhteistyössä. Vapaan sivistystyön Kansalliset perustaitojen osaamismerkki -kokonaisuudessa on mukana myös medialukutaitoon liittyviä sisältöjä.

Opetushallituksen myöntämien opetustoimen henkilöstökoulutuksen hankkeissa on ollut medialukutaitoa sisältäviä koulutuskokonaisuuksia. Viimeiset hankkeet päättyvät keväällä 2026.

Osana Kansallisen lukutaitostrategian toimeenpanoa Opetushallituksessa toimiva Lukutaito-ohjelma on edistänyt myös medialukutaitoa, esimerkiksi webinaarien ja tukimateriaalien avulla.

Kilpailu- ja kuluttajavirasto (KKV) on tuottanut mediataitojen elinikäiseen oppimiseen soveltuvaa materiaalia valistuksen ja opetuksen tueksi KKV Kampus -oppimisalustalle. KKV:n verkkosivuille kkv.fi ja sosiaalisen median kanaviin on tuotettu aineistoja kuluttajan oikeuksista ja velvollisuuksista sekä mainonnan muodoista ja uusista ilmiöistä. KKV on tuottanut laajasti mediankäyttöaitoihin liittyvää sisältöä keskittyen mainonnan tunnistettavuuteen sekä mediaan maksuvälineenä, sopimuksetekovälineenä ja kaupankäyntivälineenä.

Digi- ja väestötietovirasto (DVV) on ylläpitänyt valtakunnallista digitukiverkostoa, järjestänyt tilaisuuksia ja tuottanut tukimateriaalia sekä kehittänyt digituen mallin osana digitalisaation edistämisen ohjelmaa vuonna 2022. Valtiovarainministeriön rahoittaman Digituen valtionavustushankkeiden toiminta päättyi vuoden 2021 lopussa, ja digituen alueelliset verkostot ovat pääosin hiipuneet.

Museovirasto on toimeenpannut linjauksia oman yleisötoimintansa kautta ja tukemalla valtionavustuksilla muun muassa mediakasvatukseen liittyviä hankkeita. Tamminiemen museossa ovat olleet esillä näyttelyt ”Katse Kekkoseen” ja ”Pitkä loikka”, jotka valottavat lehdistön suhdetta valtaapitäviin. Hankeavustuksia museoille on vuosina 2020–2024 jaettu hankkeisiin, joissa edistetään medialukutaitoa, kuten monilukutaidon edistämiseen (Poliisimuseo), tulevaisuusajattelun kehittämiseen (Metsämuseo Lusto) sekä ammatillisen kielen tukeen suomea toisena kielenä puhuville (Hotelli- ja ravintolamuseo).

Lisäksi **Saamelaiskäräjät** on edistänyt mediakasvatusta Suomessa muun muassa tukemalla saamenkielisten elokuvien tuotantoa, kehittämällä saamenkielisiä oppimateriaaleja ja oppimiseen liittyvää teknologiaa, järjestämällä Saamen kielten viikkoa sekä vahvistamalla saamelaisnuorten osallisuutta digitaalisissa ympäristöissä. Alkuperäiskansojen elokuvafestivaali Skábmagovat on järjestänyt lapsille ja nuorille elokuvanäytöksiä ja -työpajoja. Toiminta on ollut

luonteeltaan myös kansainvälistä. Näillä toimilla on pyritty turvaamaan saamelaislasten ja -nuorten oikeus omaan kieleen ja kulttuuriin sekä lisäämään saamen kielten näkyvyyttä ja käyttöä mediassa.

Kolmannen sektorin toimijat

Joillakin mediakasvatuskentällä toimivista järjestöistä mediakasvatus on pääasiallinen tehtävä. Näistä yksi keskeinen toimija on **Mediakasvatusseura ry**, jonka yhteisöjäsenenä on suuri osa suomalaisista mediakasvatuksen aktiivisista toimijaorganisaatioista. Muita pääasialliseksi tehtäväksi mediakasvatuksen ilmoittaneita vuoden 2025 Medialukutaito Suomessa -kyselyssä olivat **Koulukino ry** sekä **Faktabaari ry**.

Suomessa on runsaasti lapsi- ja nuorisoalan järjestöjä, joissa on panostettu medialukutaidon edistämiseen osana lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämistä. Esimerkiksi **Mannerheimin Lastensuojeluliitto ry:n** ja **Pelastakaa Lapset ry:n** toiminnassa tuetaan perheiden ja huoltajien mediakasvatusvalmiuksia sekä edistetään turvallista mediaympäristöä.

Myös aikuisten ja ikäihmisten medialukutaitoa edistetään useiden järjestötoimijoiden työssä. Näitä toimijoita ovat esimerkiksi **Sosped-säätiö** ja **Diakoniasalaitos** sekä ikääntyvien ihmisten parissa toimivat järjestöt, kuten **Vanhustyön keskusliitto ry** ja **Eläkeliitto ry**.

Tasapainoisen media-arjen eteen työtä tehdään esimerkiksi digipelaamiseen keskittyvien **EHYT ry:n** ja **Pelituon** mediakasvatustyössä.

Mediakasvatuksen kentällä toimii myös valtakunnallisia audiovisuaalisen alan järjestöjä ja tekijänoikeusjärjestöjä sekä media- ja teknologia-alan edunvalvontaorganisaatioita, kuten **Kopiosto**, **Tekijänoikeuden tiedotus- ja valvontakeskus ry** ja **FiCom ry**. **Uutismedian liitto** sekä **Aikakausmedia ry** ovat tärkeä linkki useisiin kansallisiin mediataloihin.

7.2 Liite 2: Mediakasvatuksen rahoitus

MEDIAKASVATUKSEEN MYÖNNETTY JULKINEN RAHOITUS 2020–2025

- Opetus- ja kulttuuriministeriö sekä Kansallinen audiovisuaalinen instituutti myönsivät mediakasvatuksen avustuksia yhteensä noin 1,4 miljoonaa euroa.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö myönsi vuonna 2021–2022 Uudet lukutaidot -kehittämishankkeessa erityisavustusta yhteensä 11 miljoonaa euroa.
- STEA myönsi mediakasvatusta tekeville järjestöille avustuksia yli 3 miljoonaa euroa.
- EU:n Luova Eurooppa -ohjelmasta myönnettiin suomalaisille mediakasvatustoimijoille noin 1,2 miljoonaa euroa.
- Lisäksi medialukutaidon kannalta merkityksellisiä hankkeita ovat rahoittaneet muun muassa aluehallintovirastot, Elinvoimakeskukset, Suomen Akatemia ja säätiöt.
- EU-tasolla rahoituslähteitä ovat muun muassa NextGenerationEU, Erasmus+, Horizon 2020 ja Digital Europe -rahoitusohjelmat.

Lähteet: OPH, STEA, EU Funding & Tenders, Taide- ja kulttuurivirasto

Mediakasvatuksen rahoituksesta on vaikea muodostaa kokonaiskuvaa, sillä mediakasvatusta rahoitetaan monista eri lähteistä. Mediakasvatuskentän rahoitustietoja on kerätty itseraportointina vuodesta 2023 alkaen. Vuosittaisen raportoinnin ulkopuolelle jää edelleen merkittävä osa mediakasvatustoiminnasta, minkä vuoksi rahoituspohjan laajempi kartoittaminen ja pitkittäistiedon kerääminen ovat tulevaisuudessa tärkeitä.

Itseraportoinnin perusteella (toimintavuodet 2023 ja 2024) noin neljä viidestä vastaajasta toteuttaa mediakasvatusta osana organisaation perustoimintaa ja -rahoitusta. Muita raportoituja rahoituslähteitä ovat olleet esimerkiksi asiakasmaksut, myyntitulot, säätiörahoitus ja palkinnot, jatkuva rahoitus (esimerkiksi

yleisavustus), kertaluontoinen rahoitus (esimerkiksi hanke) ja yksityinen rahoitus. Raportoitujen hankkeiden ja hankerahoituksen määrä on kasvusuunnassa. Ilmoitettujen hankkeiden määrä yli kaksinkertaistui vuodessa, mikä voi osoittaa mediakasvatuksen kehittämistoiminnan selkeää vahvistumista. Toisaalta hankkeiden määrällinen kasvu voi tuntua mediakasvatuskentällä pirstaleisuuden kokemuksena, erityisesti jos toimijoiden välillä ei ole riittävästi vuoropuhelua ja yhteistyötä.

Vuoden 2023 toimintaa kartoittaneessa kyselyssä alle viisi toimijaa ilmoitti saaneensa yksityistä rahoitusta. Vuonna 2024 vastaavia ilmoituksia oli jo 11, mikä tarkoittaa, että noin viidesosa vastaajista sai yksityistä rahoitusta. Koska kyselyissä on ollut mahdollista valita useita rahoituslähteitä, yksityinen rahoitus muodostaa usein vain osan mediakasvatustoiminnan kokonaisrahoituksesta. Tästä huolimatta yksityisen rahoituksen kasvu mediakasvatuskentällä on merkittävä kehityssuunta, jota on syytä seurata jatkossa yhdessä yksityisten rahallisten lähteiden kanssa.

7.3 Liite 3: Valmisteluprosessi

Edellinen mediakasvatuksen linjausasiakirja Medialukutaito Suomessa – Kansalliset mediakasvatuserälinjaukset julkaistiin vuonna 2019. Opetus- ja kulttuuriministeriö antoi Kansalliselle audiovisuaaliselle instituutille toimeksiannon linjausten päivittämisestä loppuvuonna 2024, ja linjausten arviointi- ja päivitystyö aloitettiin alkuvuodesta 2025. Kevään 2025 aikana mediakasvatuksen kenttää ja medialukutaidon parissa työskenteleviä asiantuntijoita kuultiin eri menetelmin: mediakasvatuserälinjausten arviointikyselyllä, alueellisilla työpajoilla sekä haastatteluilla. Kansalliset mediakasvatuserälinjaukset on valmisteltu kattavassa sidosryhmäyhteistyössä.

Mediakasvatuksen nykytilakuvaus perustuu huhtikuussa 2025 toteutettuun Medialukutaito Suomessa -verkkokyselyyn (N=60), jonka kohderyhmän muodostivat mediakasvatusta vuonna 2024 toteuttaneet organisaatiot. Verkkokyselyssä oli mahdollista vastata myös vain mediakasvatuserälinjausten arviointiin

(N=74), joka toteutettiin anonyymisti. Vastauspyyntöä kyselyihin jaettiin suoraan jakeluna sekä avoimena linkkinä Kansallisen audiovisuaalisen instituutin ja opetus- ja kulttuuriministeriön viestintäkanavissa.

Arviointikyselyn tuloksia esiteltiin Mediakasvatusfoorumissa toukokuussa 2025, missä linjauksia työstettiin kolmessa eri työpajassa noin sadan mediakasvatustoimijan voimin. Mediakasvatusfoorumissa paneuduttiin etenkin mediakasvatuksen tulevaisuuskuvaan ja visioon sekä linjausten toimenpiteisiin.

Keväällä ja kesällä järjestettiin Lapin, Itä-Suomen sekä Länsi-Suomen alueisiin keskittyneet työpajat, joihin osallistui yhteensä 14 asiantuntijaa. Lisäksi henkilökohtaisia kahdenkeskeisiä haastatteluita järjestettiin yhteensä 7 kappaletta, ja kahden asiantuntijan kommentit saatiin sähköpostitse. Työpajoissa ja haastatteluissa huomio kiinnittyi etenkin eriarvoistumiseen ja polarisaatioon, mediankäytön eriytymiseen, kielellisiin ja kulttuurisiin oikeuksiin sekä erityisesti saamenkielisen mediakasvatuksen tarpeisiin, mediakasvattajien osaamisen edistämiseen ja alueellisen yhteistyön vahvistamiseen. Medialukutaidon teemoista keskusteltiin myös Helsingin Konepajan lukiolaisten kanssa järjestetyssä Discord-keskustelussa, joka toteutettiin yhdessä Mannerheimin Lastensuojeluliiton ja Pelastakaa Lasten kanssa.

Lisäksi arvioinnilla kartoitettiin edellisissä kansallisissa linjauksissa viranomaisille kirjattujen tehtävien toteutumista viimeisen viiden vuoden aikana, sekä suunnitelmia medialukutaidon edistämiseen seuraavaksi viideksi vuodeksi. Lisätietopyynnöt lähetettiin Opetushallitukselle, liikenne- ja viestintäministeriölle, Liikenne- ja viestintävirasto Traficomille, oikeusministeriölle, valtioneuvoston kanslialle, Kilpailu- ja kuluttajavirastolle, Digi- ja väestötietovirastolle, Museovirastolle, ulkoministeriölle, Puolustusvoimille, työ- ja elinkeinoministeriölle sekä sisäministeriölle. Lausuntokierroksella myös muita viranomaisia ja organisaatioita pyydettiin kertomaan lisätietoja suunnitelmistaan mediakasvatuksen ja lukutaidon edistämiseksi.

Linjausten luonnosversio oli avoimesti lausuttavana Lausuntopalvelussa xx-xx. Luonnosversiosta lausui xx tahoja. (Päivitetään lausuntokierroksen jälkeen)

Kiitämme lämpimästi kaikkia päivitysprosessiin osallistuneita tahoja.

7.4 Liite 4: Alueellisiin suunnittelutyöpajoihin ja haastatteluihin osallistuneet tahot

Nimen julkaisuun luvan antaneet henkilöt:

Aino Isojärvi, FT, yliopistonlehtori, Oulun yliopisto

Christa Prusskij, toiminnanjohtaja, Mediakasvatusseura ry

Heidi Näppi, kehittämisspäällikkö, Pelastakaa Lapset ry

Kaisa Pihlainen, yliopistotutkija (tenure track), Itä-Suomen yliopisto

Kirsi Nuorsaari, suunnittelija, Porin kaupunki, Opetusyksikkö

Lauri Sundberg, Digitaalisen hyvinvoinnin tiiminvetäjä, Pelastakaa Lapset ry

Maiju Sajjets, väitöskirjatutkija, Lapin yliopisto

Matti Tedre, professori, Itä-Suomen yliopisto

Mika Pietilä, nuorisotoimenjohtaja, Vaasan kaupunki

Mirja Karjalainen, kulttuurisihteerin, Inarin kunta

Nina Penttinen, opetusneuvos, Opetushallitus

Oskari Kontio, puheenjohtaja, Utsjoen nuorisovaltuusto

Paula Aalto, kehittämisspäällikkö, lasten ja nuorten osallisuus, Mannerheimin Lastensuojeluliitto ry

Pia Rask-Jussila, informaatikko, Joensuun seutukirjasto

Päivi Leppänen, opetusneuvos, Opetushallitus

Päivi Rasi-Heikkinen, professori, Lapin yliopisto, kasvatustieteiden tiedekunta

Susanna Storbacka, varhaiskasvatuksen projektikoordinaattori, Kokkolan varhaiskasvatuspalvelut

7.5 Liite 5: Linjausluonnoksesta lausuneet tahot

Lisätään lausuntokierroksen jälkeen

7.6 Liite 6: Medialukutaitopolitiikka valtionhallinnossa ja Euroopan unionissa

Keskeisiä asiakirjoja valtionhallinnon tasolla

- Kulttuuripoliittinen selonteko <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-569-6>
- Suomen etenemissuunnitelma. EU:n Digitaalinen vuosikymmen 2030 - politiikkaohjelma <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-624-2>
- Valtioneuvoston selonteko: Suomen digitaalinen kompassi <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-906-9>
- Valtioneuvoston periaatepäätös suomalaisesta demokratiapolitiikasta 2020-luvulla <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-400-270-7>
- Kansallinen ohjelma demokratian ja osallistumisen edistämiseksi: Valtioneuvoston periaatepäätös <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-400-337-7>
- Yhteiskunnan turvallisuusstrategia: Valtioneuvoston periaatepäätös <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-762-1>
- Ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-890-1>
- Kansallinen lukutaitostrategia 2030 https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/kansallinen_lukutaitostrategia_2030_0.pdf
- Kasvatuksen ja koulutuksen digitalisaation linjaukset 2027 <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-963-9>

- Vapaan sivistystyön digitalisaation tavoitetila
<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-415-224-2>
- Varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen digitalisaation tavoitetila
<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-929-5>
- Tekoäly varhaiskasvatuksessa ja koulutuksessa – lainsäädäntö ja suositukset <https://www.oph.fi/fi/tekoalysuositukset>
- Lasten ja nuorten digitaalisen median vapaa-ajan mediankäytön suositukset (julkaistaan 12/2025, linkki ajankohtaiseen sivustoon)
- Kansallinen väkivaltaisen radikalisoitumisen ja väkivaltaisen ekstremismin ennaltaehkäisy ja torjunnan toimenpideohjelma 2024–2027
<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/server/api/core/bitstreams/317977f3-2b99-4546-8572-f97b8bcd81da/content>
- Vahvistetaan nuorten hyvinvointia monialaisin toimenpitein: Valtakunnallinen nuorisotyön ja -politiikan ohjelma (VANUPO) 2024–2027
<https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-942-4>

Keskeisiä asiakirjoja Euroopan unionin tasolla

- Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2018/1808 audiovisuaalisten mediapalvelujen tarjoamista koskevien jäsenvaltioiden tiettyjen lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta annetun direktiivin 2010/13/EU (audiovisuaalisia mediapalveluja koskeva direktiivi) muuttamisesta vaihtuvien markkinarealiteettien vuoksi <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2018/1808/oj/eng?eliuri=eli%3Adir%3A2018%3A1808%3Aoj&locale=fi>
  - Kansalliset raportit koskien medialukutaidon edistämistä AVMS-direktiivin mukaisesti vuosina 2020–2022 <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/national-reports-media-literacy->

measures-under-audiovisual-media-services-directive-2020-2022

- Euroopan unionin medialukutaitolinjaukset <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/media-literacy-guidelines>
- Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle. Digitaalisen koulutuksen toimintasuunnitelma 2021–2027. Koulutuksen mukauttaminen digitaali-aikaan <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020DC0624> / <https://education.ec.europa.eu/focus-topics/digital-education/actions>
- Eurooppalainen media- ja audiovisuaalialan toimintasuunnitelma / European Media and Audiovisual Action Plan <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/media-and-audiovisual-action-plan>
- Poliittiset suuntaviivat Euroopan komissiolle 2024–2025. Demokratian suojeleminen ja arvojemme vaaliminen https://commission.europa.eu/priorities-2024-2029/democracy-and-our-values_en
- Better Internet For Kids + -strategia <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/HTML/?uri=CELEX:52022DC0212>